
Dvě císařovny

Vracela jsem se domů smutnější a moudřejší a v mnohem horším stavu, než když jsem odplouvala, ne jako císařovna, ale jako žena bez manžela, jejíž sny zemřely, která prodávala své půvaby, aby se mohla zdobit cetkami a aby kupovala chleba pro svoje děti, a která podle všeho nedokázala ušetřit na zítřek ani šesták. Co si o mně budou všichni myslet?

Cesta naštěstí uběhla bez mimořádných příhod. Moře bylo ve srovnání s bouřlivou minulou plavbou zcela klidné, zato v hlavě mi neustále vířily myšlenky. Pokaždé když jsem ulehla ke spánku, trápily mě sny o Aimee obklíčené piráty se šavlemi a pyji jako beranidly. Tolikrát jsem roztříštila noční ticho křikem, že posádka jistě byla v pokušení hodit mě přes palubu, aby si mohla v noci odpočinout. Při každém spatření jiného plavidla mě pohlcoval strach, dokud mě námořníci neujistili, že se nejedná o piráty, kteří by mě, jak jsem se bála, připlovali potrestat za moje zanedbávání Aimee.

Vyprávěla jsem dceři o bezstarostném mládí a vykreslovala jsem jí krásné obrazy slunečního světla, bílých písečných pláží, teplé tyrkysové vody, hojnosti ovoce, květin a ptáků s peřím všech barev duhy a vzduchu, který neustále voní cukrem. Záhy jsem se těšila stejně jako ona – Martinik už na mě působil svým kouzlem. Vyprávěla jsem jí o Aimee a o tom, jak jsme se jednou odvážily nabídnout své dlaně královně vůdů. Hortense se obzvlášť líbil starý příběh, s nímž jsem vyrůstala, že *fer-de-lance* vždycky vědí o nadcházející erupci sopky Mount Pelée dřív než jakýkoliv člověk. Tehdy se tito hadi, kteří se normálně zdržují v křoví a ostružinících a dávají přednost noci před dnem, stahují z hory, plazí se ulicemi Fort Royalu za jasného denního

světla, aby si vyhledali bezpečnější místo, a děsí všechny nejen svými jedovatými zuby, ale i hrozivým varováním, jež s sebou nesou.

Jakmile jsme vpluli do přístavu, veškeré mé nadšení zmizelo. Hortense mi sevřela ruku a pochybovačně ke mně vzhlédla. Očekávala ráj, stejně jako já, ale svět mého dětství se rozplynul jako popel ve větru. Vzduch už nevoněl cukrem, ale krveprolitém, spáleným dřevem, střelným prachem a mrtvým, hniječím masem. Nebezpečná horečka zvaná revoluce, která sužovala Paříž, se rozšířila i do mé domoviny a nakazila otroky, kteří se mstili za roky nuceného nevolnictví a mučení, za všechno bití, cejchování, osleповání, mrzačení, topení, věšení a znásilňování. Pořád jsem se chvěla při vzpomínce na otroky, kteří byli shledáni vinnými z nějakého hrozného přečinu, svázané, namazané od hlavy po paty medem a ponechané napospas smrti v nevýslovných mukách na mraveništích.

Stovka ohňů proměňovala noc v den a bubny vúdů neutichaly ani na okamžik; někteří *grand blancs* z jejich neustávajícího rytmu zešíleli. Báli se v noci zamhouřit oka, aby se jejich noční můry nestaly skutečností. Někteří dokonce radši požili jed, než aby zemřeli rukama pomstychtivých otroků.

Hlavy bělochů s krvavými pahýly a obletované bzučícími mouchami, s kamenně šedýma a slepýma očima, zdobily kůly na všech křížovatkách a zanedbaných polích s cukrovou třtinou. A byla tu těla nemluvnat, svěřenců zdánlivě oddaných černých chův, odnesená do pralesa a poté vrácená nabodnuta na meče, s mrtvými končetinami groteskně visícími dolů jako u polámaných panenek.

I některé manželky a dcery zmizely hluboko do pralesa, kam se je muži neodvažovali následovat, a byly donuceny k nahé službě černým mužům, kteří dříve v plantážních domech sloužili jim. Někdy se jejich věznitelé jako krutí dozorcí na plantážích oblékali do kožených vest a kalhot ke kolenům, se zlatými kruhy v uších, s výhrůžně nošenými mačetami a biči, a přiváděli je zpátky, aby je výsměšně promenovali před jejich příbuznými, kteří byli proti „obří armádě černých dáblů“ bezmocní. Tyto kdysi hrdé ženy se musely odhalovat, byly zcela nahé, pokryté modřinami, s hlavami svěšenými v hanbě a s nakrátko ostříhanými vlasy, aby se nemohly halit do jejich dlouhých pramenů. Mnohé měly opuchlá břicha bílá jako lilie, v nichž rostly černé děti počaté při znásilnění. Věznitelé se jich dotýkali, otevřeně do nich vráželi prsty a laskali je, protože věděli, že každý dotyk zraňuje a znechu-

cuje jejich muže. I kdyby je nějak dostali zpátky, považovali by je za poskvrněné – nikdo nikdy nedokáže zapomenout.

Obestírala mě hrůza a nedokázala jsem spočinout. Měla jsem pocit, že jsem lehkovážně zavedla svou holčičku přímo do zmijího hnízda a nabádala ji, ať hladí *fer-de-lance* jako mazlíčka. Chtěla jsem utéct, ale nebylo kam, žádné místo na ostrově nebylo skutečně bezpečné. Mohly jsme jen čekat, doufat a modlit se, že připluje loď, která nás vezme pryč, a že budeme patřit k těm šťastným, kteří se dostanou na palubu. Žádné plavidlo nebylo dost velké, aby pojalo všechny uprchlíky z tohoto ostrova hrůz.

Život se změnil v příšernou vyčkávací hru – čekání na útok, o němž jsme věděli, že se blíží, čekání na loď, na záchranu, na ozbrojený nebo boží zásah, v naději, že dorazí včas, v modlitbách, aby smrt, pokud přijde, byla milosrdně rychlá, ne dlouhá a mučivá. Nebyla jsem jediná, koho trýznily vzpomínky na žhavá mraveniště a jek.

Otec na *Trois Ilets* vyčerpaně a poraženě ležel v křesle a celý den pil rum. Nedokázal unést realitu. Máti, sama těžce nemocná, neúnavně ošetřovala Manette. Má ubohá mladší sestra přišla o většinu vlasů a vypadlo jí několik zubů. Horečkou se scvrkla a zkřehla jako stará žlutá dáma namísto pěkného bujného děvčete, na něž jsem si vzpomínala. Dívka, která snila o tom, že se převlékne za chlapce a vypluje na moře bojovat proti pirátům nebo se jedním sama stane, si zoufala, jestli si vůbec najde manžela, když byla její krása v jednadvaceti pryč. Nepřestávající bubnování a strach, že je zavraždí jejich vlastní otroci, jim vysály síly i vůli k životu. Byli tak apatičtí, měli tak prázdné oči – skoro jako kdyby je bubny vúdú kouzlem proměnily v zombie, v živoucí, chodící mrtvolky.

Nikdo neřekl ani slovo o rozpadu mého manželství. Ukázalo se, že Alexandre se tu choval naprosto hrozně – jako ten „nejpompéznější osel na světě“, jak se vyjádřil otec –, předváděl se s milenkou a nemanželským synem po celém Fort Royalu, drze se snažil kupovat zlovolná svědectví o mých mladických nerozvážnostech, bral si do postele jakoukoliv ženu, ať už bílou, žlutou, nebo černou, nadělal dluhy u všech obchodníků, kteří mu dávali na úvěr, rozdával výtisky skandálního románu Choderlose de Laclose *Les Liaisons Dangereuses* a tvrdil, že je předlohou zhýralého hrdiny, vikomta de Valmont, a skučel, jako kdyby se blížil konec světa, když musel ulehnout s tropickou horečkou, že skoro celý ostrov slavil a dokonce se tančilo v ulicích, když konečně odplul zpátky do Francie.

Když jsem se zeptala na Aimee, matka jen vzdychla a zavrtěla hlavou. Pokřižovala se a pronesla několik vět typu „lepší zemřít“ a „osud horší než smrt“. Její rodiče nedávno zemřeli žalem – pohřbili je, když jsem se plavila po moři. Měli tak zlomená srdce, že nedokázali zůstat naživu ani pro zbývající mladou dceru.

Patnáctiletá Martha, stále oblečená ve smutečním kvůli rodičům i ne-zvěstné sestře, s pláčem předstoupila před oltář, aby si vzala prastarého Guillaumea Marleta, hrdého vlastníka *Anse d'Arlet*, nejziskovější kávové plantáže na Martiniku. Ubohá dívka nevěděla, co jiného by mohla dělat. Nevzdělaná a až bolestně ostýchavá Martha nikdy nebyla sama – držela se rodičů a známého domova, místo aby následovala Aimee do Francie. Širý svět jí připadal hrozivý, děsila se zpráv o pařížských nepokojích a prosila rodiče, aby ji tam neposílali. Byla příliš mladá a naivní, než aby mohla spravovat plantáž, která vyžadovala prohnáný mozek a neustálou péči. Den poté, co pohřbila matku a otce po obou stranách pamětního kamene z modrého mramoru pro Aimee, k ní přišel ten pokroucený stařec se skvrnitou kůží, planoucí touhou po Marthině jemném, nevinném, mladém těle, a řekl jí přesně to, co potřebovala slyšet: že se k ní bude pořád chovat laskavě a láskyplně a postará se o ni, takže si nebude muset lámat hlavu s jedinou starostí, dokud jen bude naživu, protože až on sám zemře, jeho a její společné jmění jí zajistí pohodlný život. Na jejím místě bych taky souhlasila.

Když jsem ji navštívila, Martha mi připadala stejně mdlá a bez života jako moji rodiče. Pololeže na manželově opulentní pohovce ze zlatého brokátu připomínala v černých smutečních šatech drobnou panenku s hůlkovitými končetinami. Zdálo se, že skoro nemá sílu, aby se posadila rovně. Moc toho nenamluvila a po celou mou rozpačitou návštěvu jí z očí proudily slzy. Když jsem se zvedla k odchodu, vtiskla mi do ruky miniaturní portrét Aimee ve zlatém oválném medailónku s očkem, kterým se mohla provléknout stuha či řetízek. Podoba byla prý velice přesná. Původně existovaly tři medailónky – dva si vzali do hrobu její rodiče.

„Napadlo mě, že bys ho ráda měla, protože jsi ji znala líp než já,“ zašeptala Martha a z opuchlých zarudlých očí jí skanuly další slzy.

Portrét vznikl v Paříži rok před tím, než Aimee nastoupila na tu prokletou loď s ironickým názvem *Lazarus*. Se zlatými vlasy a safírovýma očima, oděná v modrém hedvábí, bílém mušelínu a krajkových volánech,

s modrými stuhami a bílými květy ve vlasech byla ještě krásnější než ta dívka-duch, která strašila v mých snech. *Taková ztráta!* opakovala jsem si pokaždé, když jsem se podívala na tu sladce usměvavou tvář. Taková krása a elegance ztracené navždy! Zasloužila si mnohem lepší osud než znásilnění a vodní hrob. Zavěsila jsem medailónek na stuhu a nosila ho kolem krku jako pokání, aby mi připomínal, že už nikdy nesmím zanedbávat milovaného člověka nebo osobu, která byla natolik laskavá, aby milovala mě.

Bála jsem se, že mě bubny a neustálý život ve strachu přivedou k šílenství. S líně ubíhajícími dny, týdny a měsíci mě udržovala při síle a vitalitě vzpouzející se vysilující ospalosti jedině Hortense. Pořád jsem se zahrnovala výčitkami. Myslela jsem, že dělám správnou věc, když ji odvážím z líhně revolučního žáru, jímž se stala Francie, do světa, který jsem si pamatovala jako bezpečný a cukrově sladký, jen abych zjistila, že v něm plane stejná krvelačná horečka.

Za oné vlhké, dusné noci, kdy otroci konečně zaútočili, jsem myslela jen na svou dceru. Vyskočila jsem z postele, bosá a pouze v průsvitné mušelínové košilce, a popadla jsem Hortense z postýlky, v níž spala. Nemyslela jsem na nic než na naše přežití – vůbec ne na peníze, šperky, šaty, ba dokonce ani na rodinu.

Zatímco mi Štístko štekal u nohou, seběhla jsem po schodech a pryč z domu do černé noci. Ani jednou jsem se neohlédla – bála jsem se, že mě ochromí strach –, ani když jsem slyšela hrůzostrašný křik a viděla jsem pekelnou záři šarlatových plamenů, které vrhaly mihotavé stíny na bílou písečnou pláž a odrážely se od tmavého moře. Bosé nohy mi roztínaly mušle jako nože. Nejednou jsem v měkkém písku klopýtla a upadla, ale pokaždé jsem zvedla Hortense a pokračovala v běhu k moři, kde jsem v dálce na pozadí půlnoční oblohy rozeznávala siluetu vysokých plavidel. Bitevní lodě! Plují nás zachránit!

Náhle se ozvala ohlušující rána, která mi rozechvěla půdu pod nohama. Tvrdě jsem padla na zem a zasypala nás sprška bílého písku a šrapnelů. V uších mi znělo pronikavé zvonění, které překrývalo všechny ostatní zvuky. Bála jsem se, že jsem ohluchla, ale trvalo to jen pár okamžiků. Omámeně jsem si sedla. Krvácela jsem ze spousty drobných ranek. Měla jsem pocit,

jako kdyby mi někdo drhl kůži smirkovým papírem. Byla jsem v písečném kráteru, s Hortense, která kvílela vedle mě a snažila se vymnout z očí hrubý písek, a se Štístkem, který kňučel a štouchal do mě čenichem, abych ho vzala do náruče. Necelý metr od nás dopadla dělová koule.

Teprve tehdy jsem se ohlédla. Po pláži se řítily legie postav, které připomínaly divoké černé ďábly se šavlemi, mačetami a planoucími pochodněmi. Zpomaloval je jen měkký písek, do něhož se jim bořily nohy. Noc ožila duněním bubnů a výstřelů a tisícer hlasů – teď už jsem je slyšela –, které skandovaly, křičely a kvílely. Vzduchem s řevem proletěla další dělová koule a vybuchla opodál, takže nás opět zasypala horkým pískem.

Za armádou démonů stál můj dětský domov *Trois Ilets* v jednom ohni. Neměla jsem však čas na slzy. *Plakat budu zítra*, řekla jsem si, zvedla jsem dceru a znovu jsem vyběhla. Na kraji vody jsem zalapala po dechu, když mě mořská sůl začala štípat v rozedřených nohách, ale zvedla jsem si Hortense na záda, poslepu se vrhla do moře a začala jsem plavat směrem k lodím. Štístko se činil vedle mě – bála jsem se, že s námi vzhledem k titěrným nožkám nebude schopný držet krok a že budu muset bezmocně přihlížet, jak se můj psíček topí. Nemohla jsem ale zastavit, ani kvůli milovanému Štístkovi; nedokázala bych ho držet a ještě k tomu plavat.

Za sebou jsem slyšela křik a cákání. Hortense, má sladká, buclatá holčička, která se držela mých zad, mě zpomalovala, ale radši utonu, než abych zemřela v rukách těch černých ďáblů. Celé tělo mě bolelo vyčerpáním a končetinami i zády mi vystřelovaly šípy bolesti. Toužila jsem zastavit a odpočinout si... popadnout dech... aspoň na chvíli..., ale nemohla jsem. Musela jsem plavat dál – bála jsem se, že kdybych přestala, potopím se jako kámen. Pronásledovatelé se každým okamžikem blížili čím dál víc.

Vzduchem vysoko nad našimi hlavami proletěla další dělová koule a dopadla na břeh za mnou. Slyšela jsem řev umírajících mužů. Do vody kousek od nás dopadly oddělené paže a nohy. Chtěla jsem Hortense říct, ať zavře oči, ale bylo příliš pozdě; už je spatřila. Posádky lodí byly vzhůru a pálily na plenící otroky. Byla jsem dost blízko, abych na palubách rozeznávala muže hemžící se jako mravenci. Potom – zázrak zázraků! V tu chvíli jsem věděla, že skutečně existuje Bůh! Plul k nám záchranný člun. Silné ruce nás vytáhly z moře, dokonce i Štístka.

V bezpečí člunu, zabalená do námořnického pláště, jsem se ohlédla a dívala se plameny v místě, kde dřív stál můj krásný domov. Myslela jsem na matku, otce, Manette a Rosette, mou tajnou nevlastní sestru, která vyrůstala po mém boku jako služebná. Byli zavražděni ve svých postelích? Nebo se nějakým zázrakem taky zachránili? V uších mi opět začalo zvonit, všechno zčernalo a já jsem cítila, jak mi hlava padá na něčí silné rameno.